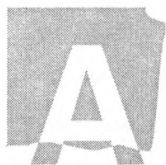

OBILJEŽAVANJE 115. OBLJETNICE MUZEJA SLAVONIJE - OSIJEK NA ZNANSTVENOM SKUPU "ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA U SLAVONIJI I BARANJI"

Branka Šulc

Arheološka istraživanja u Slavoniji i Baranji " uz obilježavanje 115. obljetnice Muzeja Slavonije, bila je tema znanstvenog skupa održanog u Osijeku od 26. do 29. listopada 1992. godine u organizaciji Hrvatskog arheološkog društva iz Zagreba i Muzeja Slavonije iz Osijeka.

Skup o arheološkim istraživanjima Slavonije i Baranje imao je višestruku funkciju - prezentaciju najnovijih rezultata istraživanja prebogatije povijesti toga područja i nastavka arheoloških radova u ovom dijelu Hrvatske, zaustavljenih ratnim okolnostima, kao i prezentacija novih usmjerenja u istraživanjima regije i u arheološkom i u muzejskom djelokrugu, te internacionalizaciju radova.

Održavanje skupa u središtu ranjene i ratom razorene Slavonije i Baranje, u kojoj je uništeno i razoreno niz urbanih cjelina, etno-područja, arheoloških i prirodnih lokaliteta, muzeja i galerija, svojevrsna je podrška i radu muzejskih i zaštitarskih institucija te regije u njihovim naporima održavanja i zaštite kulturnih dobara i tijekom ratnih godina 1991. i 1992.

Posve je neizvjesna sudbina 1060 evidentiranih i dijelom istraženih arheoloških lokaliteta na području Slavonije i Baranje iz pretpovijesti do srednjovjekovnog razdoblja. Ukopavanja neprijateljske vojske na tim lokalitetima, topnički i zračni napadi zasigurno su ne samo poremetili kulturne slojeve već i uništili dio nepokretne i pokretne arheološke objekte.

Prema još nepotpunim podacima, do danas je oštećeno 248 lokaliteta u bogatim arheološkim zonama Iloka, Vukovara, Vinkovaca, Sopota, Bapske i Orolika, gradina kod Privlake i Otoka, te brojni drugi.

Nalazišta su opustošena i na dulje vrijeme posve sigurno izvan domašaja za znanstvena istraživanja, a ogroman je i broj uništenih za kulturu Hrvatske značajnih znanstvenih podataka.

Unatoč postojanju brojnih međunarodnih konvencija o zaštiti kulturnog naslijeđa tijekom rata, napose Haške konvencije i najnovije Evropske konvencije o zaštiti arheološke baštine (Malta, siječanj 1992.), kojom se utvrđuje i Komitet za kriminalističke probleme vezane uz arheološke lokalitete, ni jedna se konvencija nije mogla primijeniti tijekom rata u Hrvatskoj.

Obilježavanjem 115. obljetnice osnutka Muzeja Slavonije (1877.-1992.) i pola stoljeća "Osječkog zbornika" (1942.-1992.), glasila toga Muzeja, središnje institucije i za arheološka istraživanja u Slavoniji i Baranji, znanstveni je skup potvrdio stalnu i nužnu povezanost muzeja i istraživačkih arheoloških instituta u razvijanju i unapređenju arheologije. Muzej Slavonije, Muzej slobodnog i kraljevskog grada Osijeka jedan je od najstarijih i po veličini fundusa i najznačajnijih muzejskih ustanova u Hrvatskoj, osnovan 1877. godine privatnim donacijama, numizmatičkom, arheološkom i umjetničko-obrtničkom zbirkom Osječanina Franje Sedlakovića, nešto kasnije darovao je arheološku, G. F. Nuber, a brojne su donacije drugih darodavaca. Ističu se pokloni obitelji Pejačevića

Našičkih, a u vremenu od 1945. do 1949. godine prikupljen je veliki broj predmeta, napose za kulturno-povijesnu zbirku, staklo, porculan, namještaj, slike i dr. iz slavonskih plemićkih dvoraca, posebno Valpova, Našica i Vukovara. Brojna terenska istraživanja nakon rata znatno su obogatila arheološku i numizmatičku zbirku. Arheološka zbirka prezentira i najstariju prošlost Slavonije i Baranje te materijal iz vremena antičke Murske. Knjižnica Muzeja, jedna od najbogatijih u Slavoniji, s otprilike 50.000 jedinica, gdje se čuvaju knjige, časopisi, novine, sitni tisak, plakati i dr., posjeduje i vrijedna izdanja knjiga iz 16. stoljeća do danas te zbirku osječkih tiskovina "Esekiana" od 1748. godine do danas.

Osnovan je u vrijeme kada je u Hrvatskoj postojalo samo desetak muzeja, među kojima Arheološki muzej Splita (1820.) i Zadra (1830.), Hrvatski narodni muzej u Zagrebu (1846.), Domorodni muzej u Dubrovniku (1872.), Muzej za umjetnost i obrt u Zagrebu (1880.) i dr. U fundusu Muzeja Slavonije danas je oko 130.000 predmeta u sedam zbirki: arheološkoj, numizmatičkoj, povijesnoj, etnografskoj, zbirci umjetničkog obrta, te biblioteci i lapidariju.

U stalnom postavu iz 1987. godine, otvorenom u povodu 100. obljetnice Muzeja, izlagan je do domovinskog rata pregled razvoja slavonsko-baranjske i osječke regije od pretpovijesti do novije povijesti.

Muzej Slavonije osnovan je u vrijeme prve pojave javnih nacionalnih muzeja, kojom otpočinje i novo poglavlje muzejske povijesti u Hrvatskoj vezane uz kulturni i nacionalni identitet.

Andrija Kordić, prvi kustos osječkog Muzeja, zapisat će: "Naš je Muzej lokalno osječki, on je privatn, tih i miran, te neće, neće a i nemože, zagrebačkome gorostasu da škodi."

Plejada zaslužnih i stručnih djelatnika te društava Muzeja, od prof. Vjekoslava Celestina, Kamila Firingera, dr. Danice Pinterović, dr. Franje Buntaka, dr. Antuna Bauera, koji donacijom osniva odjel Galerije u Muzeju, kasnije Galerije umjetnina u Osijeku, dr. Josipa Bosendorfera, pokretača Osječkog zbornika 1942. godine i brojnih drugih, svjedočanstvom su ustrajnosti grada Osijeka da prezentira svoju kulturnu povijest i kulturni identitet Slavonije i Baranje.

O mjestu i ulozi Muzeja Slavonije i Osječkom zborniku na skupu je govorila Vesna Burić, prof., ravnateljica toga Muzeja.

Još nepotpuno definirano mjesto Muzeja Slavonije kao potencijalnoga matičnog muzeja slavonsko-baranjske regije, već obvezuje na nastavak utvrđivanja njegova mjesta za očuvanje i prezentaciju kulturne baštine. Muzej je tijekom domovinskog rata u više navrata oštećen, postav je evakuiran i deponiran, ali Muzej nastoji brojnim izložbama i drugim aktivnostima održati kontinuitet svojega rada.

U povodu ovoga skupa u Muzeju su otvorene i dvije izložbe "Arheologija i rat", te "Mala arheološka izložba Baranje".

Primljeno: 6. 11. 1992.

SUMMARY

Celebration of the 115 Anniversary of Museum of Slavonia in Osijek at Meeting Entitled "Archaeological Research of Slavonia and Baranja"

by Branka Šulc

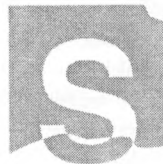
Croatian Archaeological Society of Zagreb and Museum of Slavonia of Osijek organized a meeting of specialists entitled "The Archaeological Research of Slavonia and Baranja," which convened in Osijek from 26 to 29 October 1992. Many Croatian cities and villages of Slavonia and Baranja were devastated in war. The archaeological sites in these regions also suffered war damages, and the destiny of 1 060 registered and partly researched sites in occupied territory still remains obscure. According to the yet unverified information it seems that 248 of these sites suffered damage.

The meeting joined in the celebration of the 115 anniversary of the Museum of Slavonia and the 50 anniversary of its journal, "The Osijek Proceedings." The Museum of Slavonia is one of the oldest (it was founded in 1877), and one of the largest Croatian museums. It was attacked several times and damaged during the war, and its collections still remain evacuated, but it continues its work by creating numerous exhibitions and pursuing other activities.

MUZEJI I ŠKOLE - NEKA ISKUSTVA I PRIJEDLOZI

Izveštaj o jednodnevnom seminaru održanom 24. travnja 1992. godine u Galeriji Antuna Augustinčića u Klanjcu

*Durda Petravić-Klaić
Moderna galerija
Zagreb*

seminar "Muzeji i škole - neka iskustva i prijedlozi", koji je okupio muzejske pedagoge, nastavnike likovnog odgoja i profesore likovne kulture, imao je za svrhu ponovno problematiziranje odnosa muzeji-škole, kao i isticanje značenja umjetnosti kao

pokretača spoznaje i kreativnosti u odgojno-obrazovnom procesu. Seminar je održan pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske, a otvorio ga je u ime Zavoda za školstvo prof. Dinko Vranković, prosvjetni savjetnik za likovni odgoj u osnovnim školama i za likovnu kulturu u srednjim školama, te u ime organizatora - Galerije Antuna Augustinčića, direktorica galerije prof. Snježana Pintarić.

Sudionicima seminara bile su predložene dvije teme: mogućnost pedagoškog rada u muzejima - iskustva pojedinih muzeja i galerija; te prijedlozi za obradu pojedinih nastavnih jedinica u muzejima/galerijama, kao i prijedlozi nekih novih oblika suradnje muzeja i škola.

U povodu održavanja seminara, prof. Tihomil Stahuljak otvorio je u Salonu galerije autorsku edukativnu izložbu "Za povijesni pristup likovnom odgoju".

Izvešća muzejskih pedagoga-sudionika seminara potvrdila su postojanje kontinuiteta rada muzejskih pedagoga na programskom povezivanju muzeja i škola u odgojno-obrazovnom procesu, kojima su se u svojstvu INDOK-baze i koordinatora djelatnosti pridružili Muzejski dokumentacioni centar i Zavod za prosvjetno-pedagošku službu Republike Hrvatske. Prisjetimo se, u kratko, njihovih nastojanja. Godine 1980. na savjetovanju "Uloga muzeja u reformiranju odgoja i obrazovanja" u Hrvatskom školskom muzeju u Zagrebu, u izlaganjima muzejskih pedagoga, prosvjetnih savjetnika i nastavnika o dotadašnjoj odgojno-obrazovnoj djelatnosti muzeja i suradnji muzeji-škole, konstatirano je kako "još nisu osigurane pretpostavke i uvjeti za trajno, osmišljeno i uspješno uklapanje muzeja u naš odgojno-obrazovni sistem" (Aktualnosti, Informatica muscologica, MDC 1980., br. 4., str. 58.). Među brojnim neispunjenim pretpostavkama, a evidentnima i danas, istaknute su sljedeće:

- a) zajednički program škola i muzeja,
- b) prostor i oprema za odgojno-obrazovni rad u muzejima,
- c) školovanje stručnjaka-muzejskih pedagoga,
- d) informativni priručnici za nastavnike i učenike.

Zajednički edukativni program muzeja i škola, obavezan u nastavnom procesu, osnovni je preduvjet suradnje, a na njegovoj izradi temeljio se rad grupe muzejskih pedagoga i Muzejskoga dokumentacionog centra u razdoblju 1987.-1990. Muzejski dokumentacioni centar inicirao je 1987. godine zajednički program suradnje muzeja i škola koji se temeljio na razradama Općega nastavnog plana rada osnovnih škola i mogućnostima provedbe određenih nastavnih jedinica u muzejima i galerijama u Zagrebu. Rezultat bila je publikacija "Program posjeta i obrazovnog rada osnovnih škola u muzejima", s istaknutim nastavnim cjelinama koje se dodatno obrađuju u muzejima, a program je 1989. godine predložen